

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему

*“Специфіка взаємозв’язків типів батьківсько-
дитячих взаємин із проявом емоційного
інтелекту у дітей підліткового віку”*

Виконав: здобувач 2 курсу,
групи ПС-22м
Спеціальності 053 «Психологія»
Єгоров О. Л.
Керівник: Юдіна А.В.,
кандидат психологічних наук

м. Дніпро
2024

АНОТАЦІЯ

Єгоров О.Л. «Специфіка взаємозв'язків типів батьківсько-дитячих взаємин із проявом емоційного інтелекту у дітей підліткового віку».

Кваліфікаційне дослідження присвячено вивченню специфіки взаємозв'язків батьківсько-дитячих взаємин із рівнем прояву емоційного інтелекту у дітей підліткового віку. В роботі представлено теоретичне обґрунтування питання формування і розвитку емоційного інтелекту у дітей підліткового віку, а також нове наукове вирішення заявленої проблеми.

Дане дослідження спрямоване на теоретичний аналіз та емпіричне дослідження специфіки взаємозв'язків типів батьківсько-дитячих взаємин із проявом емоційного інтелекту у дітей підліткового віку.

Визначено, що наявність емоційного інтелекту впливає на збереження фізичного та психічного здоров'я, а також сприяє досягненню загального благополуччя на різних рівнях - суб'єктивному, психологічному та соціальному. Виявлено, що розвинений емоційний інтелект виступає важливим фактором для формування адаптивної поведінки підлітка в соціальному середовищі.

На основі підбраного інструментарію здійснено психологічну діагностику специфіки взаємозв'язків типів батьківсько-дитячих взаємин із проявом емоційного інтелекту у дітей підліткового віку та аналіз отриманих результатів. Виявили, що взаємини підлітків з батьками відрізняються за методикою «Батьківсько-дитячих взаємин у підлітковому віці» (П. Шефер): відносини з батьком, як правило, не мають серйозних проблем, але існують відхилення у бажанні отримати більше уваги та підтримки від матері. Однак за методикою «Типовий сімейний стан» виявлено незадоволення, тривожність та нервово-психічну напругу у певних осіб. Щодо емоційного інтелекту, більшість показників свідчать про ускладнення у виявленні та розумінні емоційних станів інших, а загальний показник підкреслює потребу у вдосконаленні управління емоціями для досягнення вищого рівня емоційної компетентності.

За результатами математичної статистики гіпотезу нашого дослідження можемо вважати підтвердженою, що існує зв'язок між типами батьківсько-дитячих взаємин та проявами емоційного інтелекту у дітей підліткового віку.

Ключові слова: типи батьківсько-дитячих взаємин, підходи до виховання, емоційний інтелект, батьки, підлітковий вік.

S U M M A R Y

Yegorov O. «The specificity of the interconnection between the types of parent-child relationships and the emotional intelligence of adolescent children»

This qualification research is dedicated to exploring the specifics of parent-child interactions concerning the level of emotional intelligence manifestation in adolescents. The work encompasses theoretical substantiation of the formation and development of emotional intelligence in adolescents, as well as proposes new scientific resolutions for the stated issue.

This investigation aims at theoretically analyzing and empirically examining the specifics of relationships between types of parent-child interactions and the display of emotional intelligence in adolescents.

It has been determined that the presence of emotional intelligence influences the preservation of physical and mental health, as well as contributes to achieving overall well-being on subjective, psychological, and social levels. It was found that developed emotional intelligence serves as a crucial factor in shaping adaptive behavior for adolescents in social environments.

Through the selected methodology, a psychological diagnosis was conducted to scrutinize the specifics of relationships between types of parent-child interactions and the display of emotional intelligence in adolescents, followed by an analysis of the obtained results. The research reveals variations in adolescents' relationships with parents according to the «Parent-Child Interactions in Adolescence» method (P. Sheffer): relations with the father generally don't exhibit significant issues, yet deviations exist in the desire for more attention and support from the mother. However, using the «Typical Family Status» method, dissatisfaction, anxiety, and nervous-psychological tension were detected in certain individuals. Concerning emotional intelligence, most indicators suggest complexities in recognizing and understanding others' emotional states, while the overall indicator underscores the need for enhancing emotional management to attain a higher level of emotional competence.

Based on the statistical mathematics outcomes, we confirm the hypothesis of our research, affirming the existence of a connection between types of parent-child interactions and the manifestations of emotional intelligence in adolescents.

Keywords: types of parent-child interactions, parenting approaches, emotional intelligence, parents, adolescence.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ПИТАННЯ ЩОДО РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ ТА ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ТИПАМИ БАТЬКІВСЬКО-ДИТЯЧИХ ВЗАЄМИН	8
1.1. Теоретичний аналіз поняття емоційного інтелекту як психологічного конструкту	8
1.2. Аналіз специфіки розвитку емоційного інтелекту в підлітковому віці	19
1.3. Описання типів батьківсько-дитячих взаємин та їх вплив на розвиток емоційного інтелекту у дітей підліткового віку	28
Висновки до першого розділу	38
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ТИПІВ БАТЬКІВСЬКО-ДИТЯЧИХ ВЗАЄМИН ІЗ ПРОЯВОМ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ДІТЕЙ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ	41
2.1. Методологічне обґрунтування мети, задач, гіпотез емпіричного дослідження	41
2.2. Обґрунтування психодіагностичного інструментарію та вибірки дослідження	42
Висновки до другого розділу	46
РОЗДІЛ 3. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ СПЕЦИФІКИ ЗВ'ЯЗКІВ ТИПІВ БАТЬКІВСЬКО-ДИТЯЧИХ ВЗАЄМИН ІЗ ПРОЯВОМ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ДІТЕЙ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ	47
3.1. Аналіз результатів вимірювання типів батьківсько-дитячих взаємин серед досліджуваних	47
3.2. Аналіз результатів вимірювання рівня прояву емоційного інтелекту у дітей підліткового віку	51
3.3. Результати дослідження специфіки зв'язків типів батьківсько-дитячих взаємин із проявом емоційного інтелекту у дітей підліткового віку	61

	5
Висновки до третього розділу	75
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	81
ДОДАТКИ	